

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันทุกประเทศในโลก ต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมากกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพราะถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการแข่งขันของประเทศ ในส่วนของประเทศไทย นับตั้งแต่รัชกาลที่ 4 ได้พระราชทานวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญต่อการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รัชกาลที่ 5 ทรงส่งพระราชโอรสหลายพระองค์ไปศึกษาต่างประเทศและทรงจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นหลายแห่ง วิทยาการสมัยใหม่ของไทยจึงมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเน้นความสำคัญในเรื่องการให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าโดยไม่มีข้อจำกัด เป็นการสร้างความเท่าเทียมและขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งเป็นแนวทางนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อประชาชนในสังคมเมืองและสังคมชนบทได้มีโอกาสศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ถือเป็นภารกิจและความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในการจัดการศึกษาสำหรับปวงชนชาวไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงสนพระราชหฤทัย ติดตามรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างใกล้ชิด ได้พระราชทานคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์นานัปการ อาทิ เรื่องเทคนิคเกี่ยวกับการติดตั้งอุปกรณ์ในห้องเรียน นอกจากนี้ยังได้พระราชทานรายการ “ศึกษาทัศน์” ซึ่งเป็นรายการที่ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตโดยออกอากาศทุกวัน (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย, 2547, หน้า 3)

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี (กาญจนาภิเษก) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์จำนวน 50 ล้านบาท ท้องค์การโทรทัศน์แห่งประเทศไทยทุกเกล้าฯ ถวายเป็นทุนประเดิมก่อตั้งมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้น และหลังจากนั้นองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมทุกเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล เป็นจำนวนมาก

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา มาเป็นเวลา 10 ปี ได้สร้างคุณประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนต่อวงการศึกษาไทย อันเป็นโอกาสที่ให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

จัดเป็นสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตรที่มีการปรับเปลี่ยน ถูกต้องตามโครงสร้างของหลักสูตร การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีนายขวัญแก้ว วัชโรทัย ประธานกรรมการมูลนิธิฯ ที่มีบทบาทในการศึกษาระบบการศึกษาทางไกล มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา จนถึงยุคปฏิรูปการศึกษานั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของความเปลี่ยนแปลงในยุคปฏิรูปการศึกษา

จรรยา พลสมัคร (2549, หน้า 2) ปัจจุบันมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้ดำเนินการถ่ายทอดหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และรายการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปยังโรงเรียนทั่วประเทศ โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนในส่วนภูมิภาค ให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ข่าวสารที่ทันสมัย และได้มาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงในคุณภาพ และมาตรฐานเดียวกันมีโอกาสเลือกรับการศึกษที่เหมาะสมกับความสามารถของตนได้อย่างอิสระ และพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาที่เหมาะสมมีประโยชน์ต่อกลุ่มประชาชนกลุ่มเป้าหมายทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน และพัฒนาการศึกษาทางไกลให้เหมาะสมกับการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนของหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนในทุกสังกัดให้เกิดความคล่องตัวในการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง และเพื่อเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การชี้แจงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

จากการวิจัยและรายงานการติดตามผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในระบบโรงเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-พ.ศ. 2552 ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย พบว่า ยังมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการศึกษาและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการใช้อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม และกระบวนการเรียนการสอน บางแห่งไม่มีการใช้ อีกทั้งนโยบายของโรงเรียนที่ยังไม่ชัดเจนในการสนับสนุน การดำเนินงาน จึงทำให้โรงเรียนต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่มีปัญหาและมีความต้องการที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในระบบโรงเรียนนั้น ได้มีข้อกำหนดให้โรงเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการจะต้องมีความพร้อมที่จะรับเงื่อนไขของโครงการ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องผ่านการอบรมเกี่ยวกับการบริหาร โครงการและการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้เกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ และต้องมีความพร้อมในด้านสถานที่ สำหรับติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแล และโรงเรียนต้องจัดตารางเรียนให้สอดคล้องเหมาะสมและสามารถใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องมีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานเพื่อที่จะได้ทราบถึงความก้าวหน้าของโครงการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2552, หน้า 3)

จากข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อการปรับปรุงการดำเนินงาน แก้ไขการบริหารจัดการการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลการวิจัยจะทำให้เกิดข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ นำไปสู่การจัดการศึกษาที่เป็นมาตรฐานตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและเอื้อต่อกระบวนการจัดการการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและงบประมาณที่ได้ใช้จ่ายไปอย่างคุ้มค่า และเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวลเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ติดตั้งระบบการรับสัญญาณการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาทางไกลของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนวังไกลกังวลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคของการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนวังไกลกังวลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และลักษณะการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลแตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลแตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลแตกต่างกัน

5. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มี ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลแตกต่างกัน

6. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลแตกต่างกัน

7. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีลักษณะการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ

ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มประชากร จำนวน 240 คน กลุ่มตัวอย่าง 148 คน จากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.608) ความเชื่อมั่น 95 %

2. การศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีตัวแปรในการศึกษา 2 กลุ่ม คือ

2.1 ตัวแปรต้น คือ ลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.4 ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

2.1.5 ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2.1.6 การอบรมเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2.1.7 ลักษณะการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

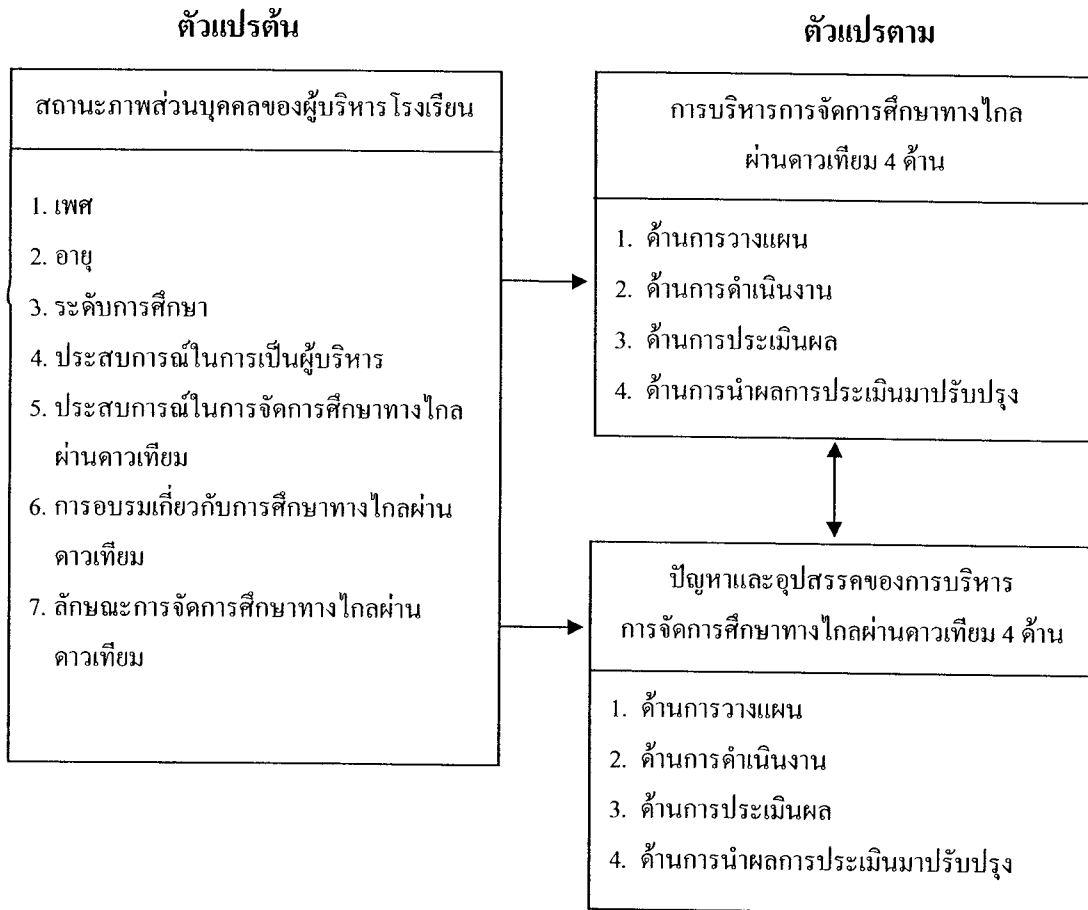
2.2 ตัวแปรตาม คือ การบริหารและปัญหาอุปสรรคการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง

3. ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน 2553 ถึงเดือนธันวาคม 2553

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มีกรอบแนวคิด ดังนี้



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง กระบวนการจัดการประสานการใช้ทรัพยากร คน เงิน สื่ออุปกรณ์และเวลา เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในระบบโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยใช้สื่อที่เป็นรายการโทรทัศน์เสริมให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน

ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนและผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การวางแผน หมายถึง การคิดและกำหนดทางเลือกว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร เป้าหมายอย่างไร และใครเป็นผู้กระทำ เพื่อให้สู่เป้าหมายที่ต้องการ

การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน ควบคุม นิเทศ กำกับ ติดตามงาน

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการนิเทศติดตามผลเพื่อให้เข้าใจกระบวนการที่เป็นอยู่ การตรวจสอบจะทำให้รับรู้สถานการณ์ของงานที่เป็นอยู่

การนำผลการประเมินมาปรับปรุง หมายถึง การแก้ไขปัญหาการตรวจสอบ งานที่ไม่ได้ตรงเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาลักษณะของปัญหาที่พบ

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

ลักษณะการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่โรงเรียนปลายทางดำเนินการด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวล

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนวังไกลกังวล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ผลการวิจัยสามารถเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวลของโรงเรียนปลายทาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวลให้ได้ผลดียิ่งขึ้น